

Tanulmányi kirándulások visszacsatolt területeinkre

Nemrég külön értekezlet foglalkozott a visszacsatolt magyar területek utazási, vendégforgalmi és tanulmányi-kirándulási kérdéseivel. A szabadidőmozgalom szempontjából is igen nagy jelentőségű tárgyalások anyagául az a javaslat szolgált, amelyet Hallósy István, az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal vezetője készített és ismertetett.

A visszacsatolt országrészek és az idegenforgalom kérdésének egymással való kapcsolata *kettős célt* szolgál: *egyrészt az idegenforgalom fokozását*, amely főleg anyagi és megélhetési kérdés, mert a környező területeiket elvesztett városok csak úgy tudnak megélni, ha az őket eddig tápláló, elszakadt falvak helyett átvonuló turisztikai forgalmat nyernek. A *másik szempont: a nemzetnevelés kérdése*. Igen fontos, hogy a trianoni magyarság minél nagyobb tömegekben keresse föl és ismerje meg a visszacsatolt területeket, de fontos az is, hogy a visszacsatolt területek magyarsága is megismerje viszonyainkat és egybeforrjon a trianoni Magyarország különböző vidékeinek lakosságával.

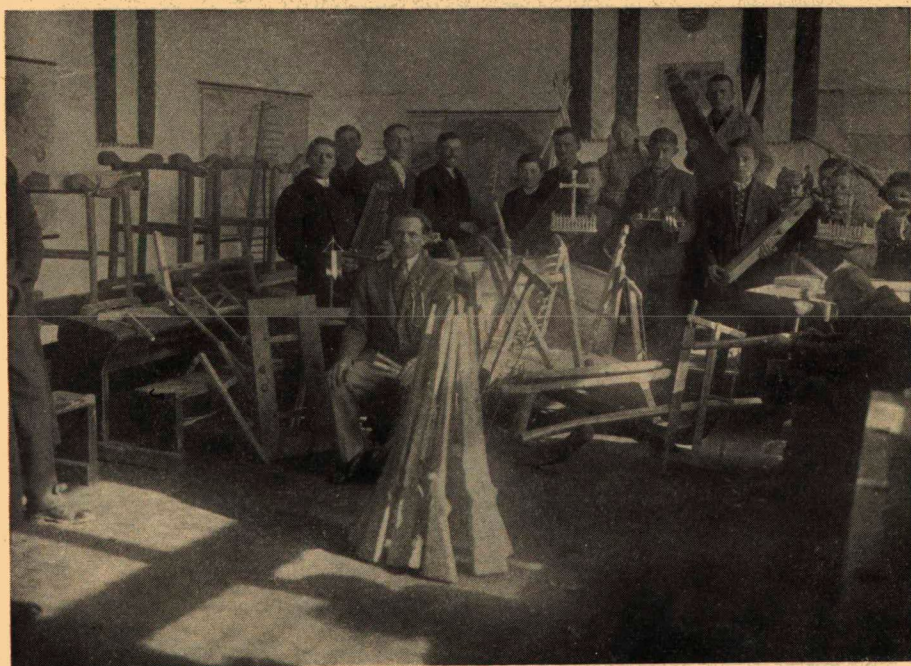
A visszacsatolt területek tanulmányozásával kapcsolatos *programm is két részre osztható*: az egyik az *úgynevezett azonnali program*, a másik pedig egy *távolabbi program*, amelyet arra az időre kell előkészíteni, amikor a visszacsatolt területek idegenforgalma már bizonyos mértékben állandósult és a hűs év utáni összehasonlító, új benyomások keresésével kapcsolatos gyors és lázas ritmus helyett ez a folyamat bizonyos állandó és egyenletesebb keretek közé idomul át. Az értekezlet részletesebben csak az *azonnali programmal foglalkozott*, amelynek lényege az, hogy a visszacsatolt területekre való utazások révén *elősegítsük a magyarság hazafias hangulatát és hogy ilymódon a visszacsatolt területek egyúttal kereset*hez is jussanak.

Ennek az azonnali programnak esz-
közei — többek között — a következők: mindenekelőtt a *húszéves cseh elnyomás múzeuma* volna megszervezendő (esetleg a kassai postapalotában), s ez felölelné mindazokat az emlékeket, amelyek a húszéves megszálláshoz fűződnek s amelyek a magyarság ottani életét, szenvedéseit stb. illusztrálják. Továbbá ünnepeket kelene rendezni a visszacsatolt területeinken élő *nemzeti kisebbségeinkkel való együttélésünk és barátságunk kidomborítására*. Ugyanígy *szlovák-magyar és ruszin-magyar kiállításokat* lehetne rendezni, természetesen mindig kedvezményes áru vonatok beállításával az ország minden részéből, lehetőleg úgy, hogy az ünnepegekről helyszíni közvetítésekben a rádió is beszámoljon. Éppen így országra szóló, sőt idegenforgalmi szempontból még azon is túlmenően nagyszabású ünnepegek között kellene *újra felállítani* ezredéves műemlékeinket, például a húsz esztendővel ezelőtt ledöntött *munkácsi-vári turulmadár emléket*. Végül intézményesen kellene gondoskodni arról is, hogy a visszacsatolt területek *egyéb látványosságai* (a gyönyörű és a régi templomok, várak, kastélyok és paloták, valamint múzeumok stb.) kényelmesen, olcsón és szakszerű kalauzolás mellett meglátogathatók legyenek. Ezzel kapcsolatban *képes ismerleő füzeteket kellene kiadni és azokat a legszélesebb körben terjesztetni*, hogy a tanulmányi kirándulásokon résztvevők tudják, hogy mit, mikor, hol és történeti vagy egyéb szempontból miért érdemes megtekinteni. Ilyen szempontból a legfontosabb a magyar történelemnek az a korszaka, amely *Rákóczi* nevével függ össze (Borsi vára, ahol Rákóczi született s amelyet a csehek istállónak használtak; Sárospatak vára, Tokaj, Füzér, Regéc, valamint Kassa, ahol a fejedelem sírja van). Ez volna az úgynevezett *„Rákóczi-túra*, amelynek *Zrínyi Ilona* munkácsi emlékeivel és *Bercsényi* ungvári emlékeivel kiegészítve, *nemzetnevelési szempontból is nagy vonzódereje* volna.

A népművelési szempontból sok figyelemreméltó gondolatot felölelő ter-

KECSKEMÉT-NAGYBUGAC PUSZTAI ISKOLÁNÁL TARTOTT KUKORICACSUHÉ-FONÓ
ÉS KOSÁRFONÓ TANFOLYAM

KECSKEMÉT-KÖCSÖG PUSZTAI ISKOLÁNÁL TARTOTT FARAGÓ TANFOLYAM

vezet — többek között — néhány igen megszívlelésre érdemes *technikai* javaslatot is tartalmaz. Így szükségesnek tartja, hogy a *kirándulónak* hangszórókkal legyenek felszerelve; az ezek mellett ülő népművelési titkár vagy utazásvezető közléseivel állandóan tudatosítsa azokat a látóivalokat és tanulókat, amelyek mellett az utasok esetleg észrevétlenül elhaladnának. De éppen így igen fontos volna az is, hogy a hazatérés során a kirándulás vezetője a résztvevőkkel együttesen *összefoglalja az utazás tanulságait* és hogy arról a résztvevők esetleg később *írásban* is beszámoljanak.

Teljes mértékben osztjuk a nagy gyakorlati érzékről tanúskodó, szakszerű tervezet készítőjének azt a megállapítását, hogy csakis egy így megszervezett tanulmányi kirándulás után érzi majd a „*filléres utas*” azt, hogy lélekben gazdagodott, felfrissült és *munka utáni szabadidejét jól használta föl*.

Szívből óhajtjuk, hogy a szép programm mielőbb megvalósuljon és az a *100.000 pengő*, amelyet erre a célra a tárcanélküli minisztérium biztosítani kíván, e *nemzetnevelési szempontból is felmérhe-*

tlen fontosságú szabadidőtöltés megvalósítására mielőbb rendelkezésre álljon.

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal kérdőíve a falusi szabadidőmozgalom előfeltételeiről

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal szabadidőmozgalmi tanulmányi bizottsága nemrég feladatkörébe iktatta a *falusi szabadidőmozgalom* előfeltételeinek tanulmányozását, s ennek előkészítésére külön kérdőívet bocsátott ki az egyes tagállamokhoz. Bár már a kérdőív szövegezése is elárulja, hogy a szóbanlévő bizottság teljesen *elméleti* síkon mozog és az egyes országok sajátosan jellegzetes viszonyait nemigen ismeri, de azért, mint az e téren jelentkező első ily irányú nemzetközi *kísérletről*, tanulságosnak tartjuk magyar szempontból is néhány sorban megemlékezni.

A kérdőív három fejezetben vizsgálja a falusi szabadidőmozgalom előfeltételeit, berendezésében a falusi lakosság *demográfiai* tényezőinek vizsgálatával foglalkozik. Különös részletességgel tárgyalja a kérdőív azt, hogy mily hatás-

KECSKEMÉT-FELSŐSZENTKIRÁLYPUSZTAI GAZDAKÖR RENDEZÉSÉBEN TARTOTT SZABÓ-VARRÓ TANFOLYAM

sal vannak a lakosság foglalkozási és szociális összetétele, sűrűségi, települési és lakásviszonyai a falusi szabadidőmozgalom megszervezésére?

További kérdőpontok azt vizsgálják, hogy a munkaidő tartama, a munkaszokások, az idényszerű mezőgazdasági munkák, a teljesített munka természete mennyiben vannak hatással a szabadidőmozgalom megszervezésére, majd, hogy ez utóbbinak mi a hatása a lakosság élet-színvonalának, kereseti és lakásviszonyainak alakulása és az általános oktatási színvonal fejlődése szempontjából? Külön fejezet foglalkozik azokkal a kezdeményezésekkel és szervezési munkákkal, amelyek a szabadidőmozgalmi törekvéseknek „mozgalommá” való kiépítését biztosítják, továbbá azzal, hogy ezek az akciók mennyiben szolgálják a falusi lakosság érdekeit.

A kérdőív harmadik fejezete részletesen sorra veszi mindazokat az akciókat és eszközöket, amelyek a mozgalom szervezeti kereteit *élő tartalommal* töl-

tik ki. Az erre vonatkozó egyes kérdőpontok címei: 1. Olvasás (könyvtárak, olvasótermek, népszerű kiadványok, folyóiratok stb.). 2. Kulturális nevelés (népművelés, továbbképzés, felnőttoktatás, népfőiskola, szabadegyetem, tanfolyamok stb.). 3. Ünnepek — hétvége — ünnepélyek. 4. Zene, dal, hangverseny, tánc. 5. Színház. 6. Mozi, film. 7. Rádió. 8. Népművészet (viselet, kézimunka, szokások stb.). 9. Sportok, népi játékok. 10. Kirándulások, turisztika, utazás, üdülés. Végül a két utolsó kérdőpont: „Melyek a falusi lakosság szabadidőmozgalma terén az egyéb jellegzetes kulturális megnyilvánulások?” — „Miként alakul a szabadidőtöltési alkalmak *sorrendje* az egyes megnyilvánulások *kedveltségi* mértéke szerint?”

A vázlatosan felsorolt kérdőpontok abból a szempontból mindenesetre tanulságosak, hogy egy-egy falu lakosságának munka utáni szabadidőtöltését mily sokféle külső körülmény befolyásolja, — sokszor előmozdítja, de még többször akadályozza. Kétségtelenül *ugyanilyen ta-*

NÉPI TÁNCOK EGY FIRENZEI KERTBEN

nulságos volna a genji elméleti kérdések alapján egy-egy falu lakosságának élet-körülményeit tüzetes vizsgálat alá véve,

most már gyakorlati szempontból is megkísérteni a megfelelő válaszok összeállítását.

HANGOS FILM — OND AUTOMOZI ELŐADÁS VELENCÉBEN A SZT. MÁRK TÉREN.
EZREK HALLGATJÁK .

OND OPERAELOADÁS — AIDA — RÓMÁBAN, ÓRIÁSI TÖMEGEK HALLGATJÁK

Városi színház — Népopera — „Szabadidő-népszínház“

A magyar szabadidőmozgalom híveinek egyik legrégebb törekvése egy nagy befogadó képességű, filléres helyárák mellett kizárólag népszerű színművek és operettek (tarka estek) bemutatásával foglalkozó „szabadidő-színház“ megvalósítására irányul. Bár egyes színházaink egy-egy ily jellegű előadás keretében már eddig is foglalkoztak és foglalkoznak ily akciókkal — egyes nagyobb üzemek és válatok egy-egy előadás összes jegyeinek megvételével (a színház kibérlésével) teszik lehetővé alkalmazottak részére az olcsó, vagy éppen ingyenes színházbajarást —, a színház csakis akkor lesz igazán „népszínház“, a tömegek színháza, ha — mint külföldön is sok helyen — nálunk is megvalósul a kizárólag szabadidő-célokat szolgáló „Népszínház“, „Népopera“ filléres intézménye.

Országban: Topsis kordéi (vándorszínházak) szolgálják ezt a célt, Németországban külön „Kraft durch Freude“-színházak (Berlinben: a Charlottenburger Theater; Bécsben: a Deutsches Volkstheater stb.) gondoskodnak a nagy tömegek színházi, operai, „tarka“-estek keretében való művelődési, illetve szórakozási igényeinek kielégítéséről. Hogy ez mily fontos és sürgős feladat, arra nézve igen jellemző fölemlíteni azt a körülményt, hogy például a német férfiak és asszonyok sok milliányi tömege néhány évvel ezelőttig még egy-egy színház- vagy hangversenytérmet belsejét sem igen látta. Amikor 1934-ben a „Kraft durch Freude“-mozgalom a berlini Siemens-művekben első nagyoobszabású kulturális akcióját rendezte, megállapítást nyert, hogy az előadások előtt kérdőívek útján megkérdezett férfiak 87%-a, az asszonyoknak 81%-a még soha életében operaelőadáson nem vett részt, a férfiak 74%-a, az asszonyok 63%-a pedig még színházi előadást sem látott.* Minthogy a német nép 58%-ának havi átlagos jövedelme a havi 100 márkát nem haladja túl, elképzelhető, hogy eleinte még kedvezményes jegyekkel is mily nehézségekbe ütközött ezeket a néprétegeket az operai, színházi és hang-

versenyelőadások részére megnyerni. És bár a kereseti viszonyok terén azóta sem állott be lényeges javulás, — a „Kraft durch Freude“ mozgalom révén ma már minden német kéziparos, munkás, kishivatalnok stb. hozzájut színházi kultúrigényeinek kielégítéséhez.

Különösen időszerűnek tartjuk ezzel a kérdéssel foglalkozni éppen most, mert folyó évi június hó végével lejár az a szerződés, amelyet Budapest székesfőváros polgármestere a Városi Színház (azelőtt Népopera) jelenlegi bérőjével kötött. Értesülésünk szerint Budapest Székesfőváros Népművelési Bizottsága a közelmulban részletes előterjesztésben kérte a Városi Színháznak népművelési — szabadidőmozgalmi célokra való átengedését. Remélhetőleg az arra illetékes tényezők a már említett bérleti szerződés lejártakor bizonyára jóindulattal mérlegelni fogják a nevezett Bizottság erre vonatkozó memorandumát, amelynek elgondolása szerint nemcsak Budapest, hanem az egész ország összes városai és községei hozzájuthatnának végre egy oly önálló szabadidőszínházhoz, amelyben az országos ünnepek alkalmával, de máskor is bármikor az ország egész lakossága adhatna egymásnak találkozt, munka utáni szabad idejének legnemesebb és legcélszerűbb felhasználása érdekében.

Európai Falukonferencia

Ez év júliusában Európai Falukonferencia elnevezéssel külön nemzetközi értekezlet fog foglalkozni a falusi lakosság kultúrszociális védelmével és az egyes országokban a cél érdekében eddig megvalósított törekvések gyakorlati eredményeivel. Az egyes külföldi államok becsámolói sorában Magyarország e téren gazdag anyaggal vehet részt, különösen ami a kulturális segédeszközök (színházak, népkönyvtárak, köztádiók és vetítőkészülékek, gyakorlati szaktanfolyamok stb.) évről évre fejlődő elterjedését illeti. Nem kétséges, hogy ha népművelésünk egyszer a nagy feladatokkal arányban álló anyagi fedezethez is hozzájut, ez az eredmény még teljesebb és maradandóbb lesz. Remélhetőleg a megnagyobbodott ország új korszakot jelentő életének küszöbén erre is mihamarabb sor kerül.

Czakó István

* Igen tanulságos volna egy hasonló irányú magyar statisztikai adatgyűjtés megszervezése.